

‘ปลากัดป่ามหาชัย’

หนึ่งในเดียวในไทย...สายพันธุ์ใหม่ของโลก

“ลักษณะเด่นของปลากัดป่ามหาชัยเมื่อเทียบกับปลากัดป่าสายพันธุ์อื่นๆ ในขณะที่ยังมีสีนูนปลากัดป่ามหาชัยจะไม่มีสีแดงปนบนครีบใด ๆ และตัวมีเกล็ดวาวประดับสีเขียวอมฟ้าถึงสีเขียวเรียงอย่างสม่ำเสมอบนตัวเสมือนเม็ดข้าวโพดเรียงบนพิทบนพื้นตัวที่สีเข้มไล่จากสีน้ำตาลไปจนดำสนิท”

บ เป็นผลงานวิจัยชิ้นสำคัญ ของนักวิจัยไทยที่สามารถค้นพบ “ปลากัดป่าสายพันธุ์ใหม่ของโลก” ทำให้โด่งดังจนกระทั่งผลงานวิจัยชิ้นนี้ถูกนำไปตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติเกี่ยวกับอนุกรมวิธานของสัตว์ ZOOTAXA ที่เป็นที่ยอมรับของทั่วโลก และหลังจากตีพิมพ์ไปไม่กี่ชั่วโมงก็มีชาวต่างชาติจากหลายประเทศให้ความสนใจอยากได้ปลากัดสายพันธุ์ใหม่นี้ไปเลี้ยงเพื่อชมความสวยงาม ส่งผลให้มีราคาพุ่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว

ทั้งนี้ รศ.ดร.ภิญโญ พานิชพันธ์ หัวหน้าโครงการวิจัยปลากัดป่ามหาชัย คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลเปิดเผยว่า ปลากัดป่าสายพันธุ์ใหม่ของโลก คือ “ปลากัดป่ามหาชัย” มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ตามชื่อไทยว่า “*Betta mahachaiensis*” จากเดิมที่ปลากัดป่าในไทยกลุ่มก่อกวดได้ถูกค้นพบเพียง 3 สายพันธุ์เท่านั้น ได้แก่ *ปลากัดป่าภาคกลาง (Betta splendens)* *ปลากัดป่า*

ภาคอีสาน (Betta smaragdina) และ *ปลากัดป่าภาคใต้ (Betta imbellis)* และยังไม่มีการบันทึกใดเลยที่มีชื่อทางวิทยาศาสตร์เป็นชื่อไทย

ปลากัดป่ามหาชัย เป็นปลากัดปากกลุ่มก่อกวดที่ส่วนใหญ่จะพบในป่าจาก ซึ่งเป็นพื้นที่น้ำกร่อยในจังหวัดสมุทรสาครและทางตะวันตกของกรุงเทพฯ โดยมีค่าความเค็มของน้ำระหว่าง 1.1-10.6 ppt โดยปกติแล้วปลากัดปากกลุ่มก่อกวดชนิดอื่น ๆ ที่พบในไทยส่วนใหญ่จะมีก่อกวดในพื้นที่ที่เป็นน้ำจืดมากกว่า และสามารถพบได้ตามท้องทุ่งทั่ว ๆ ไป ในขณะที่พื้นที่แถบนี้แต่เดิมมีป่าจากเป็นจำนวนมากจึงเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและอนุบาลตัวอ่อนของปลากัดป่ามหาชัยได้เป็นอย่างดี ซึ่งเราได้มีการศึกษาวิจัยโครงการเพื่อศึกษาความหลากหลายของปลากัดป่ามาตั้งแต่ปี 2550 จนถึงปัจจุบัน

สาเหตุที่ทีมวิจัยให้ความสนใจปลากัดป่ามหาชัยเป็นพิเศษและวิจัยมา

อย่างต่อเนื่องเพื่อหาหลักฐานพิสูจน์ว่าปลากัดป่ามหาชัยนั้นเป็นปลากัดป่าสายพันธุ์ใหม่และเป็นสายพันธุ์บริสุทธิ์ไม่ใช่พันธุ์ผสม เพราะเป็นปลากัดป่าที่สวยงามและน่าสนใจในระดับนานาชาติเนื่องจากตกตึงกันว่าเป็นพันธุ์แท้หรือพันธุ์ผสม และแล้วปลากัดป่ามหาชัยก็ได้รับการพิสูจน์และยืนยันสายพันธุ์ด้วยหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ทั้งทางสัตววิทยาและชีวโมเลกุล ว่าเป็นสายพันธุ์แท้ ซึ่งหลักฐานทางสัตววิทยา ได้แก่ ลักษณะรูปร่างขนาดของส่วนต่าง ๆ และสี

ลักษณะเด่นของปลากัดป่ามหาชัยเมื่อเทียบกับปลากัดป่าสายพันธุ์อื่น ๆ ในขณะที่ยังมีสีนูนปลากัดป่ามหาชัยจะไม่มีสีแดงปนบนครีบใด ๆ และตัวมีเกล็ดวาวประดับสีเขียวอมฟ้าถึงสีเขียวเรียงอย่างสม่ำเสมอบนตัวเสมือนเม็ดข้าวโพดเรียงบนพิทบนพื้นตัวที่สีเข้มไล่จากสีน้ำตาลไปจนดำสนิท แก้มมีขีด 2 ขีดชัดเจนเหลือบสีเขียวอมฟ้าถึงสีเขียวซึ่งคล้ายกับปลากัดป่าภาคใต้ และที่สำคัญทางผู้วิจัยพบว่าปลากัดป่ามหาชัยนี้เป็นปลากัดก่อกวดในไทยชนิดเดียวที่มีเชื้อได้แผนปิดเหงือกสีดำสนิทโดยไม่มีขีดหรือแถบสีแดงมาแซมอยู่เหมือนปลากัดปากกลุ่มก่อกวดสายพันธุ์อื่น ๆ หลักฐานนี้ใช้เพื่ออธิบายลักษณะสำคัญที่เกี่ยวข้องตามหลัก

เดลินิวส์

Daily News
Circulation: 850,000
Ad Rate: 2,200

Section: First Section/เดลินิวส์ว่าไรดี

วันที่: พุธ 12 ธันวาคม 2555

ปีที่: - ฉบับที่: 23071

Col.Inch: 214.36 Ad Value: 471,592

หน้า: 4(เต็มหน้า)

PRValue (x3): 1,414,776

คลิป: สีสี่

หัวข้อข่าว: 'ปลากัดป่ามหาชัย' หนึ่งในเดียวในไทย... สายพันธุ์ใหม่ของโลก

chaiensis" (ปลากัดป่ามหาชัย) ปลากัดสายพันธุ์ใหม่ของโลก จากสมุทรสาคร ประเทศไทย จากภาพรวมปลากัดทั่วโลกที่รู้จักกันดีที่แต่ละตัวมีสีสัน ลวดลาย และรูปร่างแตกต่างกันออกไปนั้น เกือบทั้งหมดต่างเกิดจากการผสมโดยการคัดเลือกพันธุ์โดยเอาปลากัดป่าภาคกลางมาเป็นตัวตั้งต้นเพื่อผสมกันเองและคัดเลือกสายพันธุ์ให้ได้สีสันตามต้องการ หรืออาจมีการผสมข้ามสายพันธุ์ด้วยแต่ปลากัดป่ามหาชัยเป็นปลากัดสายพันธุ์ที่ไม่มี การผสม

อย่างไรก็ตามเพียงไม่กี่ชั่วโมงแรกทีมงานวิจัยชิ้นนี้ได้ตีพิมพ์ออนไลน์ก็มีกระชังและเว็บไซต์ต่าง ๆ ทั่วโลกให้ความสนใจในการพูดถึง สอบถามหาปลากัดป่ามหาชัย และซื้อขายกันเป็นจำนวนมาก และมีข่าวแพร่กระจายใน

พัฒนาการของลูกปลากัดป่ามหาชัยในระยะต่าง ๆ

วงการปลาสวยงามในนานาประเทศ อย่างน้อย 23 ประเทศแล้วในขณะนี้ อาทิ ทวีปอเมริกาเหนือและใต้ ได้แก่ แคนาดา อเมริกา บราซิล ทวีปยุโรป ได้แก่ นอร์เวย์ เดนมาร์ก อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส โปรตุเกส

สเปน เยอรมนี เช็ก โปแลนด์ กรีซ อิตาลี โครเอเชีย สโลวีเนีย ทวีปเอเชีย ได้แก่ รัสเซีย ญี่ปุ่น จีน มาเลเซีย สิงคโปร์ และในไทยก็มีการสั่งซื้อปลากัดป่ามหาชัยเพิ่มมากขึ้นเพื่อเพาะพันธุ์และเลี้ยงเพื่อความสวยงาม โดย

ทำให้ราคาปลากัดป่ามหาชัยในตลาดปลาสวยงามของไทยสูงขึ้นจากตัวละ 20-50 บาท เป็นตัวละ 50-300 บาท และสำหรับในต่างประเทศนั้นก็มีการประมูลซื้อขายกันในราคาขั้นต่ำที่ 15 ดอลลาร์สหรัฐ

เมื่อปลากัดป่ามหาชัยถูกพิสูจน์และยืนยันว่าเป็นสายพันธุ์ใหม่จะทำให้เรื่องการอนุรักษ์โดยหน่วยงานต่าง ๆ เป็นไปได้สะดวกขึ้นเพื่อการอนุรักษ์สายพันธุ์ที่พบได้เฉพาะในประเทศไทยนี้ต่อไป ส่วนทั่วโลกก็คงสนใจเพาะเก็บสายพันธุ์แท้ของปลากัดป่าชนิดนี้เพิ่มมากขึ้น แต่ในไทยยังคงมีการเพาะปลากัดสวยงามเพื่อเลี้ยงไว้ดูเล่นและปลากัดหม้อเพื่อไว้กัดกันจนทำให้แหล่งปลากัดป่าอาจถูกปนเปื้อน และที่สำคัญทำให้คนไทยรู้จักปลากัดป่าในรูปแบบดั้งเดิมสายพันธุ์แท้จากธรรมชาติลด

น้อยลง

ปัจจุบันปลากัดป่ามหาชัยมีการกระจายพันธุ์อย่างจำกัดในพื้นที่ป่าของจังหวัดสมุทรสาครเป็นหลักและพบได้ในป่าจากทางฝั่งตะวันตกของกรุงเทพฯ และยังถูกจำกัดพื้นที่ที่อยู่อาศัยแคบลงเรื่อย ๆ จากการที่ป่าจากและแหล่งที่อยู่อาศัยของปลากัดป่ามหาชัยถูกทำลายเพื่อก่อสร้างบ้านเรือนหรือโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ดังนั้นจึงเป็นที่คาดหวังว่าหน่วยงานของรัฐจะดำเนินการจัดสรรพื้นที่ป่าจากบางส่วนในจังหวัดสมุทรสาครให้เป็นพื้นที่เขตอนุรักษ์ปลากัดป่ามหาชัย และมีการส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลากัดป่ามหาชัยสายพันธุ์ดั้งเดิมนี้ไว้ให้คงอยู่ตลอดไป.

◆ ก็มาไรดี ◆

เปิดใจผู้เลี้ยงปลากัดป่ามหาชัยในเชิงอนุรักษ์

สมสมัย วงศ์ปัทมภ์ ครูโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง ผู้เลี้ยงปลากัดสายพันธุ์ใหม่ของโลก เล่าว่า ปัจจุบันมีกลุ่มคนที่เลี้ยงปลากัดอยู่ 3 กลุ่ม ซึ่ง **กลุ่มที่ 1** เลี้ยงเพื่อนำไปกักเป็นการพนัน นิยมเลี้ยงพันธุ์ผสมเรียกว่า ปลาทบ มีนิสัยดุร้าย ออกกนขนาดลำตัวใหญ่ **กลุ่มที่ 2** คือ เลี้ยงเพื่อความสวยงาม นิยมเลี้ยงพันธุ์ลูกผสมของสายพันธุ์พื้นบ้านแต่จะมีลักษณะสวยงามทั้งสีสัน และรูปร่าง โดยเฉพาะส่วนหางและครีบ และ **กลุ่มที่ 3** คือเลี้ยงเพื่อการอนุรักษ์ เป็นกลุ่มที่มีผู้นิยมใจน้อยมาก เพราะมีแต่รายจ่ายไม่มีรายรับ เนื่องจากปลากัดที่เลี้ยงจะมีปริมาณเพิ่มขึ้น คนเลี้ยงปลากัดกลุ่มที่ 3 นี้จึงต้องมีใจรักและมีอุดมการณ์ในการเลี้ยงเพื่อการอนุรักษ์อย่างแท้จริง ตัวผมอยู่ในกลุ่มที่สองและกลุ่มที่สาม

ปกติผมเป็นคนชอบเลี้ยงปลากัดสายพันธุ์พื้นบ้าน โดยชอบตามแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่ปลากัดอาศัยอยู่ ซึ่งสายพันธุ์ปลากัดที่ผมชอบเลี้ยงเป็นปลากัดที่ก่อทอควางไข่จะมีสายพันธุ์ภาคกลาง สายพันธุ์ภาคใต้ สายพันธุ์ภาคอีสาน และสายพันธุ์มหาชัยด้วย ต่อมาผมมีแนวคิดว่าจะเพาะเลี้ยงเพื่อขยายพันธุ์ เนื่องจากปลากัดสายพันธุ์พื้นบ้านนั้นกำลังจะสูญพันธุ์ เพราะกันที่อยู่ตามธรรมชาติของมันกำลังถูกทำลาย จากความเจริญของหมู่บ้านจัดสรรหรือโรงงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะปลากัดป่ามหาชัย แถบจะหากันที่อยู่ทางธรรมชาติไม่ได้แล้ว ถ้าไม่ช่วยกันเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์ต่อไปรุ่นลูก รุ่นหลานอาจได้เห็นปลากัดป่ามหาชัยเพียงรูปจากหนังสือ ยิ่งปัจจุบันกลายเป็นปลากัดป่าสายพันธุ์ใหม่ของโลกด้วยอาจจะมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้น แต่ถ้าเราคนไทยร่วมมือร่วมใจกันเชื่อว่าเราสามารถอนุรักษ์ปลากัดป่าสายพันธุ์พื้นบ้านสายพันธุ์นี้เอาไว้ได้.